

GAVÀ: DE POBLE A CIUTAT EN 25 ANYS

ANTONI BOSCH I PERELLÓ

DOCUMENTALISTA

L'actual alcalde de Gavà, Dídac Pestaña, ha definit els canvis de Gavà en els 25 anys d'ajuntament democràtic com el pas d'un poble a ciutat: una transformació social i física de Gavà, provocada sobretot per l'actuació i la gestió municipal en col·laboració amb altres administracions públiques, que ha permès anar transformant Gavà en el camp de l'economia, els equipaments, les comunicacions, l'associacionisme, la cultura, l'esport i el lleure.

Gavà s'ha caracteritzat per l'estabilitat política ja que l'ajuntament democràtic ha estat governat des de l'abril de 1979 pel PSC. La majoria relativa que el PSC va obtenir l'any 1979 es va transformar l'any 1983 en una majoria absoluta que s'ha anat consolidant en les diferents eleccions municipals fins al 2003. Aquesta estabilitat només va ser interrompuda puntualment per un recanvi en l'alcaldia l'any 1985, promoguda pel mateix PSC.

Aquesta estabilitat política ha significat també que durant aquests 25 anys s'ha mantingut un equilibri polític entre els grups de l'esquerra o centre esquerra i els grups de dreta o centre dreta. L'any 1979 aquest equilibri es concretà en la suma de 15 regidors per l'esquerra (8 PSC + 6 PSUC + 1 ERC) i 6 per la dreta (3 CiU + 3 UCD). L'any 1983 es manté aquesta proporció de 15 regidors per l'esquerra per 6 regidors per la dreta, si bé amb una redistribució interna molt més favorable al PSC (13 regidors PSC + 1 PSUC + 1 PCC) i també a CiU (4 CiU + 2 AP).

L'any 1987 l'equilibri esquerra-dreta (14 i 7 regidors) es desplaça a favor de la dreta (tot i que el PSC manté

13 regidors, la nova coalició d'IC, formada pel PSUC, PCC i ENE no aconsegueix mantenir la representació que aquestes forces tenien per separat i només obté 1 regidor). En canvi CiU augmenta fins a 5 regidors, AP en treu 1, mentre que el CDS n'aconsegueix 1 altre.

L'any 1991 l'equilibri esquerra-dreta (15 a 6) es torna a recuperar, ja que el PSC obté 14 regidors i IC 1, mentre que CiU n'obté 4 i el PP, 2. Aquesta proporció (15 a 6) es manté l'any 1995 amb 13 regidors pel PSC, 2 per IC-EV i 3 per CiU i 3 el PP. El reequilibri es dona dins els grups de centre dreta on el PP, tot i l'empat en nombre de regidors, es converteix en segona força política i va guanyant espai electoral a CiU. L'any 1999 la proporció es decanta a favor de l'esquerra per 16 a 5 (15 PSC + 1 EUiA per 3 PP + 2 CiU). El PSC obté la seva màxima representació creixent a costa d'IC i CiU. El PP es manté com a segona força política de Gavà i es distancia de CiU al tercer lloc.

Finalment l'any 2003 es torna a la proporció de 16 a 5 a favor dels grups d'esquerres, (12 PSC + 2 EUiA + 1 ERC + 1 IC, per 3 PP i 2 CiU), però amb una redistribució de forces dins el camp de les esquerres més plural i més similar a la de l'any 79. EUiA es converteix en la tercera força política desplaçant CiU al quart lloc, i ERC torna a recuperar la representació municipal que havia perdut l'any 1983.

No correspon aquí de fer una anàlisi detallada d'una gestió municipal que al llarg de 25 anys s'ha concretat amb una llarga llista d'equipaments i serveis que han anat canviant la fesomia de Gavà i que li han donat uns nivells de benestar que l'any 1979 no es podien

imaginar (la posada en marxa de l'Hospital de Sant Llorenç, un segon centre d'assistència primària, Palau de Justícia, Casa Gran Casal de Joves, residència d'avis, un nou institut de batxillerat, Casal d'Entitats, Casal d'American Lake, Canalització de la Riera Sant Llorenç, Zona esportiva de Can Torelló, Recuperació de la Torre Lluch com a Museu Municipal, Zona Esportiva de Diagonal Mar amb piscina coberta i pista d'atletisme, Parcs del Mil·lenni i de La Roca, Passeig Marítim, àrea de lleure de la Sentiu, manteniment de col·legis públics, increment dels serveis de transport públic, etc.) i per tant ens limitarem a entrar telegràficament en algunes qüestions que al nostre entendre han tingut una significació política més àmplia.

Primera legislatura: (1979-1983)

S'elegeix com a primer alcalde de Gavà de la democràcia Antonio Rodríguez Aznar (PSC). Es configura un govern municipal plural d'àmplia base. És el que es va anomenar el "pacte de progrés", un acord entre la majoria relativa del PSC (8 regidors) amb un fort pes del PSUC (6 regidors), CiU (3 regidors) i ERC (1 regidor). La UCD, amb 3 regidors, si bé inicialment restà a l'oposició, finalment també va entrar a formar part del govern municipal. Les relacions entre el PSC i el PSUC dins el govern municipal van ser força conflictives i van provocar més d'una crisi en el pacte de govern municipal. Els regidors del PSUC es consideraven amb més capacitat per governar, però el PSC va fer valer la seva majoria per anar imposant el seus criteris. Ambdós grups van protagonitzar enfrontaments dialèctics en alguns plens municipals fins al punt que el PSUC va amenaçar amb passar a l'oposició. Tanmateix l'alcalde Antonio Rodríguez va ser prou hàbil per reconduir la crisi en favor del PSC tot negociant l'entrada al govern municipal de la UCD.

Amb el pacte amb UCD, a més de CiU i d'ERC, el PSC s'assegurava una majoria alternativa àmplia, en el cas que el PSUC finalment hagués decidit passar a l'oposició, cosa que finalment no va arribar a succeir, i així fou com el primer govern municipal va arribar a ser format per tots els grups municipals.

Els nous regidors es troben un poble amb grans déficits urbanístics, d'infraestructures, d'equipaments i

serveis educatius, culturals i socials i amb un pressupost de només 175 milions de pessetes. La forta onada immigratòria iniciada els anys cinquanta, i incrementada en els seixanta i setanta, havia provocat un creixement desordenat i sense cohesió social. L'any 1979 bona part del nucli urbà encara no estava pavimentat. Faltaven infraestructures bàsiques com ara clavegueram i enllumenat i en alguns casos, com per exemple els barris de Can Tries o Can Espinós, la situació era realment difícil. Els autobusos només arribaven fins a la meitat de la Rambla; la riera de les Paret, que passava pel mig del nucli urbà, no estava canalitzada i es desbordava cada cop que hi havia pluges, provocant inundacions al barri de les Planes. La Companyia Roca, després de la vaga de l'any 1976 que va durar més de tres mesos, va tancar l'Hospital de Sant Llorenç, que atenia aleshores cinc mil treballadors i les seves famílies, una bona part de les quals vivien a Gavà, Viladecans o Castelldefels. Tot i que s'havia construït un nou ambulatori al costat de la Riera de Sant Llorenç, l'atenció mèdica dels especialistes es feia al carrer Manso de Barcelona i per a les urgències i l'atenció hospitalària calia anar a l'Hospital de Bellvitge. La decisió de l'Ajuntament de Barcelona i de la Corporació Metropolitana, a les acaballes del franquisme, d'obrir l'abocador d'escombraries del Garraf a la Vall d'en Joan, en una zona càrstica, va provocar una gran contaminació de les aigües subterrànies —per la filtració dels lixiviats i per l'emissió de gas metà a l'atmosfera— i un desastre ambiental, que fou un altre gran problema que va heretar el nou ajuntament democràtic. Tot plegat va coincidir també amb una forta crisi econòmica que provocà el tancament d'empreses multinacionals com Continental Caucho (390 llocs de treball) i una forta reducció de plantilles en d'altres (per exemple, Roca va reduir la seva plantilla entre l'any 1976 al 1984 en 2.075 treballadors, la Societat General d'Hules passa de 600 treballadors a 364 en un període similar, i processos semblants de reduccions de plantilla es donen a Serra i Balet o en altres petites i mitjanes empreses). El sector de la construcció també estava en crisi i la taxa d'atur va arribar al 26 per 100 l'any 1981 (3.200 aturats) i al 30,2 per 100 l'any 1984 (3.972 aturats), disparant les necessitats d'assistència i cobertura social.¹

(¹) Comellas i Doñate, Joan i altres: *La economía de Gavà y su mercado de trabajo*, Gavà, 1984.

Tanmateix la col·laboració de tots els grups municipals dins el govern de la ciutat va permetre començar a encarar i resoldre una part dels problemes heretats, tot i que, ateses les limitacions pressupostàries, va haver de limitar-se a començar a resoldre els déficits de les infraestructures bàsiques (clavegueram, pavimentació, enllumenat), construcció de noves escoles públiques i gestions per tornar a posar en marxa l'Hospital de Sant Llorenç.

A Gavà es van viure amb força intensitat els efectes del cop d'estat del 23-F, ja que els grups ultradretans locals estaven armats al local de Fuerza Nueva, es passejaven de forma ostensible per la Rambla de Gavà i estaven preparats per secundar el moviment dels militars colpistes. Sortosament el cop d'estat del 23-F va fracassar i el perill va passar.

Segona legislatura (1983-1987)

El PSC consolida la seva hegemonia municipal, ara ja amb una majoria absoluta (obté 13 regidors sobre 21) i inaugura una llarga etapa de govern monocolor. No serà fins l'any 2003 que el PSC deixa participar IC-V al govern municipal. Aquesta majoria absoluta del PSC ve facilitada tant pel gran triomf del PSOE a les eleccions generals com per la divisió que hi havia hagut entre el PSUC i el nou partit que en va sorgir, el PCC. El desplaçament d'una gran part de l'electorat del PSUC cap al PSC va reduir dràsticament la representació municipal del PSUC (que va passar de 6 regidors a 1, i a 1 regidor el PCC). ERC va perdre el seu regidor en benefici del PSC i no el tornarà a recuperar fins l'any 2003. En canvi CiU augmentà la seva representació (4 regidors) i Alianza Popular, aprofitant l'enfonsament de la UCD, entra a l'Ajuntament amb 2 regidors. Els vots de la UCD del 1979 es reparteixen entre AP (2 regidors) i CiU.

Cap a la meitat d'aquesta legislatura el grup municipal del PSC pateix una crisi interna, els motius de la qual no van quedar gaire explicats. Com a resultat d'aquesta crisi la direcció del PSC va forçar la dimissió del primer alcalde de la democràcia, Antonio Rodríguez Aznar, que fou substituït el mes de gener de 1985 per Dídac Pestaña, que era aleshores tinent d'alcalde d'urbanisme. Tot i que la dimissió de l'alcalde

va ser pactada per evitar sortides de to, Antonio Rodríguez Aznar va fer un intent de tornar a l'alcaldia encapçalant una candidatura independent a les eleccions municipals de 1987, entrant en competència amb el PSC, tot i que i no va obtenir representació. Entorn del nou alcalde es comença a consolidar dins el PSC el nucli de direcció format per Diego Jiménez (que assumeix l'àrea d'urbanisme) i Jaume Vendrell, que havia estat nomenat director dels serveis d'urbanisme de l'ajuntament. Aquest nucli gairebé s'ha mantingut intacte des de 1985 fins a 2003.

S'inicia el procés de consolidació dels mitjans de comunicació municipals com la revista *Brugués* i la ràdio municipal. En especial la ràdio municipal va tenir uns inicis autogestionaris que van suposar un aire fresc i de llibertat en la manera de comunicar, amb un funcionament a base de dedicació i col·laboració voluntària de persones molt joves i alguns estudiants de periodisme. A poc a poc es va dotant aquests mitjans de més pressupost i se'n professionalitza la redacció. Però paral·lelament es va augmentant el control polític i es van convertint en instruments de propaganda del govern municipal i per tant del PSC. Amb la intenció d'intentar trencar aquest monopoli informatiu, l'any 1986 va néixer una revista alternativa local, *El Boscatser Negre*, amb un fort component satíric i molt crítica cap al govern municipal i també cap als grups de l'oposició, que es va anar convertint en un instrument crític de l'oficialista revista municipal *Brugués* i la ràdio municipal. Aquesta revista, feta per voluntaris molt joves, es mantingué fins a l'any 1988, en què va desaparèixer. Tot i que va tornar a sortir l'any 1991, només va poder aguantar 3 o 4 números i des d'aleshores a Gavà el pluralisme informatiu se n'ha ressentit molt. Només l'edició d'algunes revistes lligades als partits (*Informació i Debat* d'IC, *L'Espurna* d'EUiA o *L'Eramprunyà* d'ERC) o de plataformes puntuals (contra l'abocador del Garraf, el Pla de Carat o el Pla de Ponent) trenquen molt puntualment aquest monopoli informatiu. Més endavant, la creació de Gavà TV, molt més controlada que la ràdio, agreuja encara més aquesta falta de pluralisme.

Tercera legislatura (1987-1991)

El PSC (13 regidors) manté la majoria absoluta. IC —la

coalició formada pel PSUC, PCC i ENE— obté un regidor, i CiU, amb 5 regidors, obté el millor resultat de la seva història local, amb una candidatura encapçalada per l'advocat Josep Maria Guasch; AP obté un regidor i CDS, un altre).

La intenció de tancar l'abocador del Garraf mitjançant la construcció d'una gran planta de compostatge situada en els límits dels termes de Gavà i Viladecans, per tal de reciclar la matèria orgànica transformant-la en adob, topa amb moltes dificultats. Per una banda el compost obtingut era de baixa qualitat, ja que, en no haver-hi una recollida segregada prèvia de la matèria orgànica, l'adob resultant contenia metalls, vidres i tota mena de productes que els pagesos rebutjaven. D'altra banda les fortes pudors provocades pel compost, sobretot als mesos d'estiu, van anar generant un moviment popular de rebuig, ja que la planta de compost provocava pudors que arribaven fins a Gavà. S'origina una protesta popular en què hi participen centenars de ciutadans que, de forma espontània, penjen les bosses d'escombraries a finestres i balcons en contra de les olors de la planta de compostatge, i aquesta protesta en força la paralització inicial, amb la idea de corregir-ne els problemes. Més endavant l'Entitat Metropolitana de Medi Ambient va decidir tancar la planta de compostatge tot i la gran inversió feta i reconvertir-la en una planta de triatge i deixalleria. L'alternativa a l'abocador que presenta l'Entitat Metropolitana és la construcció d'una macroincineradora, però els grups ecologistes i les associacions veïnals també s'hi oposen pels aspectes negatius que comporta per al medi ambient. D'aquesta manera es va ajornant sine die el tancament de l'abocador del Garraf. Els grups ecologistes continuen mobilitzant-se per aquest tancament amb manifestacions i altres accions, i es plantegen presentar diverses demandes judicials.

Quarta legislatura (1991-1995)

PSC (14 regidors), IC-EV (1 regidor), PP (2 regidors), CiU (4 regidors).

Aquesta legislatura ve marcada per l'intent de tirar endavant el Pla Urbanístic de Carat, que hauria permès urbanitzar prop de 200 hectàrees entre Gavà i

Castelldefels i fer un camp de golf i un hotel en uns espais d'un gran valor ecològic. El moviment d'oposició al projecte s'estén entre els petits propietaris del sector que s'alien amb les entitats naturistes de la zona i els grups ecologistes i s'agrupen entorn de la Coordinadora d'Entitats contra el Pla de Carat. El principal propietari del sector és la immobiliària Vértix, que constitueix una societat amb la Caixa de Catalunya. En aquest conflicte el govern municipal de l'Ajuntament és molt bel·ligerant i desqualifica les alternatives de la Coordinadora d'Entitats. Un dictamen de la Comissió Jurídica Assessora de la Generalitat desautoritza en part el projecte, que finalment quedà paralitzat uns quants anys.

S'inicia la urbanització del Sector Oest. Gavà creix cap a ponent. L'Ajuntament de Gavà es llança a construir habitatges protegits de preu taxat a través de l'empresa municipal GTI. En aquest període també s'obre Caprabo i Barnasud.

Cinquena legislatura (1995-1999)

PSC (13 regidors), IC-EV (2 regidors), PP (3 regidors), CiU (3 regidors).

Es construeixen equipaments i habitatges de promoció pública a Can Espinós i s'aprova el Pla Parcial Les Bòbiles.

És en aquesta legislatura (1995-1999) quan l'Entitat Metropolitana de Medi Ambient presenta un nou Pla de Gestió de Residus que planteja el tancament i restauració progressiva de l'abocador del Garraf a base de la recollida selectiva de la matèria orgànica, la construcció de diverses plantes de triatge, metanització i compostatge, i la cerca d'un abocador alternatiu al de la Vall d'en Joan. Més endavant, una sentència del TSJC pendent d'execució declararà il·legal l'abocador del Garraf. L'Entitat Metropolitana comença a restaurar la part de l'abocador del terme municipal de Gavà i construeix una planta de depuració de lixiviats i una altra d'aprofitament del biogàs per minimitzar la contaminació, però les instal·lacions i activitats bàsiques de l'abocador continuen desenvolupant-se a Gavà i es continuen abocant tones d'escombraries a la part de Begues...

Sisena legislatura (1999-2003)

PSC (15 regidors), EUiA (1 regidor), PP (3 regidors), CiU (2 regidors).

Les fortes pluges creen un greu problema a l'abocador del Garraf i arrossequen escombraries fins al mar. Es restaura paisatgísticament la part de l'abocador clausurat del terme municipal de Gavà. El Festival Internacional de Cinema del Medi Ambient se'n va de Gavà a Sant Feliu de Guíxols.

El govern municipal torna a presentar el Projecte Urbanístic del Pla de Carat, amb una cara més amable, sota el nom de Pla de Ponent. Es crea una Plataforma d'Entitats per demanar que prèviament es faci una consulta ciutadana. S'inaugura el nou ajuntament i biblioteca central.

Setena legislatura 2003-2007

PSC (12 regidors), EUiA (2 regidors), ERC (1 regidor), IC-V (1 regidor), PP (3 regidors), CiU (2 regidors).

Es referma la majoria absoluta del PSC, retorn d'ERC a l'Ajuntament, del qual estava absent des de 1983, EUiA passa a ser la tercera força política local per davant de CiU i darrera del PP. El PSC facilita l'entrada al govern municipal d' IC-V, trencant l'hàbit de governar en solitari.

El PSC ha anunciat que posa un límit als mandats dels seus alcaldes i, per tant, la possibilitat d'un recanvi de Dídac Pestaña al front de l'alcaldia de Gavà pot plantejar-se en qualsevol moment. Bastants alcaldes del PSC han optat a càrrecs en el nou govern de la Generalitat i del govern de Madrid i han donat pas al relleu. Sembla que el candidat més ben situat és en Joaquim Balsera, número 2 de la llista electoral, que havia estat cap de Gabinet de l'Alcaldia de Gavà i que actualment compatibilitza la seva funció de tinent d'alcalde i portaveu del PSC amb un càrrec de Cap de Gabinet de l'alcalde de Barcelona.

El pressupost consolidat de l'any 2004 és de 53 milions d'euros, és a dir que s'ha multiplicat per 53 el de l'any 1979. El Pla de Ponent segurament serà el projecte estrella de l'equip de govern municipal del PSC i

IC-V per als propers 3 anys i caldrà veure si les mogudes dels grups ecologistes aconseguixen salvar un corredor biològic entre el Garraf i el Delta i un dels darrers espais lliures entre illes metropolitanes que queda a l'àrea metropolitana. Però també caldrà veure com s'enfronten alguns nous problemes com les llargues llistes d'espera a l'Hospital de Sant Llorenç, el col·lapse de les urgències, les inundacions cícliques dels baixos de l'ambulatori de la Riera de Sant Llorenç, la falta d'habitatges assequibles de lloguer, la nova pobresa de les baixes pensions i els baixos salaris, i la precarietat laboral i les noves demandes de participació ciutadana.

NOTA DE L'AUTOR.

Aquest article es va tancar a primers de setembre del 2004. Des d'aleshores hi ha hagut novetats.

Cal destacar-ne: l'anunci el passat mes d'abril del 2005, de Dídac Pestaña, alcalde de Gavà durant els darrers 20 anys, que deixava l'alcaldia. El passat 10 de juny Dídac Pestaña fou rellevat per Joaquim Balsera, fins aleshores Cap de Gabinet de l'Alcaldia de Barcelona, i primer tinent d'alcalde i portaveu del govern municipal de Gavà. Tanmateix Dídac Pestaña, segueix actiu en la política municipal i conserva l'acta de regidor per tal de mantenir la Vicepresidència de la Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, amb les expectatives posades en una possible reorganització del Govern de la Generalitat i en les eleccions autonòmiques del 2006 ó 2007.

Així mateix un dels primers conflictes que ha hagut d'encarar el nou alcalde és l'agreuement dels sorolls dels avions sobre el nou barri de Gavà Mar provocats per la posada en funcionament de la tercera pista de l'aeroport del Prat. Un seguit de protestes, mobilitzacions i accions judicials dels veïns han accelerat un procés de negociació amb AENA que ja s'ha mostrat disposada a acceptar les solucions proposades pels veïns.

Gavà, 2-9-2005